

PPS-jaarrapportage 2018

De PPS-en die van start zijn gegaan onder aansturing van de topsectoren dienen jaarlijks te rapporteren over de inhoudelijke en financiële voortgang. Voor de inhoudelijke voortgang dient dit format gebruikt te worden. Voor PPS-en die in 2018 zijn afgerond is een apart format "PPS-eindrapportage" beschikbaar.

De jaarrapportages worden integraal gepubliceerd op de websites van de TKI's/topsector. Zorg er s.v.p. voor dat er geen vertrouwelijke zaken in de rapportage staat. De PPS-jaarrapportage dient voor 15 februari 2019 te worden aangeleverd bij Hans van der Kolk

Algemene gegevens	
PPS-nummer	TU 16007 (1605-054)
Titel	Groente en fruit op school, vanzelfsprekend! De rol van de ouders en school
Thema	Gezondheid en welbevinden
Uitvoerende kennisinstelling(en)	Wageningen Food & Biobased Research
Projectleider onderzoek (naam + emailadres)	Gertrude Zeinstra Gertrude.zeinstra@wur.nl
Penvoerder (namens private partijen)	Anne Marie Borgdorff, GroentenFruitHuis
Contactpersoon overheid	Casper Zulim de Swarte
Totale projectomvang (k€)	348
Adres projectwebsite	https://www.wur.nl/nl/project/TU16007-Groente-en-fruit-op-school-vanzelfsprekend-1.htm
Startdatum	1-1-2017
Einddatum	Gepland: 31-12-2019

Goedkeuring penvoerder/consortium

De jaarrapportage dient te worden besproken met de penvoerder/het consortium. De TKI's nemen graag kennis van eventuele opmerkingen over de jaarrapportage.

De penvoerder heeft namens het consortium de jaarrapportage	☒ goedgekeurd ☐ niet goedgekeurd
Eventuele opmerkingen over de jaarrapportage:	

Korte omschrijving inhoud/doel PPS

Wat is er aan de hand en wat doet het project daaraan?

Wat gaat het project opleveren en wat is het effect hiervan?

Slechts 1% van de kinderen eet de aanbevolen hoeveelheid groente en 5% de aanbevolen hoeveelheid fruit. Voldoende consumptie van groente en fruit is echter cruciaal vanuit het perspectief van gezondheid én duurzaamheid. Om voldoende groente en fruit binnen te krijgen, is het zeer wenselijk dat een kind dit op verschillende momenten op een dag eet. Door groente en fruit vanzelfsprekend te maken tijdens het 10-uurtje (pauzehap) op school, kan de groente- en fruitconsumptie aanzienlijk worden verhoogd. Groente- en fruitverstrekking is op bijna alle scholen in Nederland een verantwoordelijkheid van de ouders. In de praktijk blijkt echter dat ouders lang niet altijd aan deze vraag (kunnen) voldoen. Scholen hebben behoefte aan ondersteuning om dit wél te realiseren.

Het project bestaat uit onderzoek dat inzicht geeft in de wensen, mogelijkheden, succesfactoren en barrières van verschillende type ouders en van verschillende scholen bij het beschikbaar stellen van groente en fruit op school. Op basis van deze resultaten worden kansrijke strategieën geselecteerd en onderzocht op effectiviteit. Het doel van dit project is het ontwikkelen van een

bewezen effectieve aanpak voor basisscholen en ouders om de beschikbaarheid van groente en fruit op school te verhogen.
De opgedane kennis en ervaringen die binnen het project opgedaan worden, kunnen direct geïmplementeerd worden door de partners van het consortium. Het effect hiervan is dat de groente- en fruitconsumptie van basisschoolleerlingen stijgt en de afzetmarkt voor groente en fruit groter wordt.

Planning en voortgang (indien er wijzigingen zijn t.o.v. het projectplan svp toelichten)	
Loopt de PPS volgens planning?	Ja de PPS loopt volgens planning. Er is actief gezocht naar extra partners; potentiële nieuwe partners hebben echter niet toegezegd tot deelname aan het consortium. Om die reden valt de private en publieke bijdrage iets lager uit dan begroot. Daardoor is er één studie in 2018 op kleinere schaal uitgevoerd. Daarnaast wordt er binnen het project gefocust op het 10-uurtje (de lunch buiten beschouwing latend). Omdat er geen extra partners toegetreden zijn, zijn fase 3.1, 3.2 en 4 van het originele projectplan enigszins aangepast (Zie bijgevoegde aangepast Projectplan). Naast een financieringskwestie, is deze aanpassing ook ingegeven door de resultaten uit de voorgaande fases van het project.
Zijn er wijzigingen in het consortium/de projectpartners?	Nee
Is er sprake van vertraging en/of uitgestelde opleverdatum?	Nee, vooralsnog niet
Is er sprake van inhoudelijke knelpunten, geef een korte beschrijving	Nee.
Is er sprake van afwijkingen van het ingezette budget/de begroting?	Ja, zie tevens het mutatieformulier 2019. In de oorspronkelijke projectbegroting is rekening gehouden met nieuwe partners die in de eerste fase van het project kunnen instappen. In 2017 en 2018 zijn diverse organisaties en bedrijven benaderd om deel te nemen aan het project. Hoewel gebleken is dat er veel interesse is en de inhoud van het project erg aanspreekt, heeft dit nog niet tot concrete uitbreiding van het consortium geleid. De deadline vanuit TKI voor aanmelden extra partners is verstreken (1 feb 2019), dus het huidige consortium blijft het consortium in 2019. De partner-inkomsten voor het project komen dus uit op 30 cash en 28 in-kind voor elk van de drie jaren.

Resultaten 2018

Geef een korte beschrijving van de highlights en projectdeliverables in 2018

In 2018 zijn drie strategieën nader onderzocht om te verkennen of dit effectieve strategieën zijn om de G&F consumptie bij kinderen tijdens het 10-uurtje op school te verhogen. De volgende activiteiten zijn uitgevoerd binnen de PPS.

1. Strategie 1: Gevulde fruitschaal in de klas
2. Strategie 2: G&F abonnementen
3. Strategie 3: Aantrekkelijke, handige meeneembakjes
4. Drie consortiumbijeenkomsten
5. Actieve zoektocht naar aanvullende partners
6. Communicatie van de resultaten

1. Strategie fruitschaal in de klas (fase 2.3 + 3.1):

Op 7 scholen is een fruitschaal in de klas neergezet bij groep 5-6 die gevuld was met groente en fruit, voor de periode mei t/m zomervakantie (~8 weken). Het doel hiervan was om te inventariseren van de meerwaarde is van het gebruik van een fruitschaal in de klas t.o.v. bijv.

EU schoolfruit levering; en wat de voor- en nadelen zijn van een fruitschaal in de klas. Het onderzoek is goedgekeurd door de Sociaal Ethische Commissie van Wageningen Universiteit. Het project werd geëvalueerd aan de hand van gesprekken met de leerkracht, observaties in de klas, en op een paar scholen groepsgesprekken met de kinderen. Daarnaast werd de fruitschaal voor en na de observatie gewogen om inzicht te krijgen in hoeveel de kinderen aten (kwantitatieve gegevens).

Highlights: Vrijwel alle leerkrachten lieten de kinderen vrij in wanneer ze van de fruitschaal mochten pakken [in plaats van vast(e) moment(en) om te pakken/ eten]. De pluspunten van de fruitschaal waren een aantrekkelijke presentatie en hogere beschikbaarheid + toegankelijkheid van groente en fruit. Dit uitte zich door de vrijheid om zelf te pakken, juist op het moment dat kinderen daar zelf zin in hadden of honger hadden, vrije keuze in wat ze pakken (variatie), meer autonomie doordat ze zelf mochten/ moesten snijden, en de zichtbaarheid van de G&F op de fruitschaal. De sociale invloed werkte positief (leerkracht als rolmodel en peers ook), maar kon soms ook tegengesteld werken (door peers pakten kinderen minder). De nadelen waren het werk voor de leerkracht (schoonmaken, fruitschaal aanvullen), risico op overconsumptie (aantal kinderen pakten 4-5 stuks) en de onrust van het rondlopen door de klas. Deze laatste twee punten zijn goed op te vangen door het stellen van regels (zoals: op vaste momenten wat pakken en maximaal 3 stuks). Bovendien vonden de leerkrachten de nadelen niet opwegen tegen de voordelen. De kwantitatieve gegevens zijn indicatief, omdat gedurende de observaties de fruitschaal steeds bijgevuld werd. De resultaten van het fruitschaalonderzoek zijn gepresenteerd (powerpoint) en tevens vastgelegd in een studentenrapport.

2. Strategie abonnementen (fase 2.3 + 3.1):

Eén van de projectpartners heeft actief ingezet op een vervolg van de EU-schoolfruitperiode (20 weken lang levering van gratis G&F op school voor 3 dagen per week) door het aanbieden van betaalde G&F abonnementen.

Highlights: De resultaten en ervaringen van de partner zijn gepresenteerd tijdens een projectbijeenkomst (powerpoint). Op EU-Schoolfruitscholen wordt een te lage conversie gehaald om schoolfruit-abonnementen te leveren; dat is wel eens 10% geweest en nu 1.3%. EU-schoolfruitscholen kenmerken zich door 20 weken gratis groente en fruit. Een school is daarom niet gewend om voor groente en fruit te betalen. Ze weten niet wat het kost en zien dus ook de waarde er niet van in. Voor veel scholen is EU-schoolfruit de jaarlijkse actie (hun beleid) om iets met G&F te doen voor het 10-uurtje. Daarna leggen de meeste scholen de verantwoordelijkheid weer bij de ouders terug. Betaalde abonnementen lijken geen richting voor 'lagere inkomens'; hogere inkomens en gezondheidsbewuste ouders willen wel. Dus er zouden andere vormen/ tussenvormen/ subsidievormen voor 'mindere' wijken geregeld moeten worden.

3. Strategie aantrekkelijke, handige meeneembakjes (fase 2.3 + 3.1):

Vier scholen in Harderwijk hebben meegedaan aan het 10-uurtjes project met een groep 3, 4 en 5. Het doel van dit onderzoek was: Evalueren van het effect van een aantrekkelijk en leuk meeneembakje binnen een totaalinterventie op de beschikbaarheid van G&F tijdens 10-uurtje. Er is real-life gemeten hoeveel G&F of andere snacks de kinderen meenamen voor het 10-uurtje. Ook is het project geëvalueerd (effect + proces) aan de hand van gesprekken met de leerkrachten, de kinderen, en een vragenlijst voor ouders. Binnen dit project is actief samengewerkt met projectpartner JOGG, om onderzoek en praktijk zo goed mogelijk met elkaar te verbinden. Het onderzoek liep van sept – december 2019 en is goedgekeurd door de Sociaal Ethische Commissie van Wageningen Universiteit.

Highlights: Voorlopige resultaten laten zien dat het meeneemgedrag van de kinderen niet veranderde door de interventie. Een interessante bevinding is dat kinderen die alleen G&F meenemen, de grootste portie G&F mee hebben (120 gram). Kinderen die naast G&F nog wat anders mee hebben, hebben een kleinere portie G&F mee (95 gram). Ongeveer 50% van de kinderen brengt geen G&F mee op deze scholen, daardoor komt de gemiddelde beschikbaarheid van G&F per kind op 60 gram. Op dit moment worden verdere analyses uitgevoerd.

4. Consortium bijeenkomsten

Tijdens de consortium bijeenkomsten werden resultaten besproken werden, relevante ontwikkelingen en informatie uitgewisseld, en gezamenlijk de vervolgstappen bepaald.

5. Actieve zoektocht extra partners

Er zijn gesprekken geweest met drie nieuwe partners. De partners vonden het project erg interessant en zijn zeer geïnteresseerd in de resultaten, maar wilden zich niet committeren aan het project als projectpartner.

6. Communicatie

In 2018 zijn de analyses afgerond van de oudervragenlijst (D1.2; N=1141) en zijn de resultaten beschreven in een rapport: <https://doi.org/10.18174/444434>. Tevens is er een persbericht uitgegaan om de resultaten onder de aandacht te brengen (juni 2018), een stukje in de Groente & Fruit geplaatst (juni 2018) en een stukje in de TKI-nieuwsbrief geplaatst (juli 2018). Voor overige, zie onder.

Aantal opgeleverde producten in 2018 (geef in een bijlage de titels en/of omschrijvingen van de producten of een link naar de producten op de projectwebsite of andere openbare websites)			
Wetenschappelijke artikelen	Rapporten	Artikelen in vakbladen	Inleidingen/workshops
	Rapport G&F ouders.		Persbericht
Titels/omschrijvingen van belangrijkste producten in 2018 (max. 5) en hun doelgroepen			
De PPS is gepresenteerd tijdens het jaarlijkse JOGG-festival (Marlies Willemsen-Regelink; maart 2018) en tijdens het jaarlijkse TKI-event in Nieuwegein (Gertrude Zeinstra; april 2018).			
De resultaten van de oudervragenlijst zijn beschreven in een rapport (april 2018): Groente en fruit tijdens het 10-uurtje op school: hoe kijken ouders hier tegen aan? https://doi.org/10.18174/444434 .			
In juni 2018 is er een persbericht de deur uit gegaan over de resultaten van de oudervragenlijst: https://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Themas/Gezonde-veilige-voeding/Show/Oudere-kinderen-nemen-minder-vaak-groente-en-fruit-mee-voor-het-10-uurtje-op-school.htm			
De resultaten van de oudervragenlijst zijn gepresenteerd tijdens het EuroSense congres in Verona, september 2018 (posterpresentatie G.G. Zeinstra): Encouraging children's fruit and vegetable intake at primary school; the role of parents			
In november is er een social media bericht geplaatst over het 10-uurtjes project dat samen met JOGG in Harderwijk uitgevoerd is: https://twitter.com/WURfoodbiobased https://www.linkedin.com/company/wageningenfoodbiobasedresearch?trk=recent-update_content#updates			

Bijlage: Titels/omschrijvingen van alle producten in 2018 of een link naar deze producten op de projectwebsite of andere publieke websites

